

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Дулій В.О. (м. Полтава, Україна)

Методика навчання і викладання, як і вся дидактика, переживає складний період розвитку, створюються нові концепції освіти, стандарти. В цих умовах ускладнюються соціально – професійні функції вчителя. Гостро постає питання його методичної майстерності, здатності творчо підходити до організації навчального процесу, здійснювати перехід від школи пам'яті до школи мислення і діяльності. У методичці викладання біології на сьогодні накопичилось достатньо проблем, які потребують спеціальних досліджень. Серед них такі, які визначаються співвідношенням факторів педагогічної практики і теоретичних положень, проблема оновлення методів, засобів і форм організації навчання, узгодження змісту, структури та обсягу шкільного предмета біології з вимогами часу, впровадження й поширення інноваційних технологій навчання, удосконалення змісту й організації позакласної роботи, розробка й практична перевірка оснащення навчального процесу[1].

Великою вадою змісту сучасності шкільної біології є тенденція до постійного збільшення обсягу навчального матеріалу, невідповідності його віковим особливостям дітей, зниженню інтересу до предмету. Розрізнено і несистематично діти вивчають біологію вже у дошкільних закладах. Потім у різних курсах молодшої школи. Таких як: «Основи здоров'я», «Я і Україна». У середній школі частково – у курсі «Природознавство», «Валеологія», «ОБЖД». До речі, про які знання може йти мова, коли дані предмети викладаються не фахівцями – предметниками, а по принципу «не вистачає годин». Тому бажано ввести вивчення біології з 1 по 11 класи, як єдиного повноцінного предмету.

Формування практичних умінь і навичок на уроках біології має важливе значення для подальшого саморозвитку особистості, розвитку творчих здібностей, умінь грамотно користуватися цими знаннями у повсякденному житті. Але застаріла матеріально – технічна база біологічних кабінетів, особливо сільських шкіл, відсутність елементарного: мікроскопів, мікропрепаратів та лабораторного обладнання, не в змозі у повному обсязі дати ці практичні уміння та навички. Впровадження Комплексної програми щодо забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання із природничо-математичних дисциплін проходить занадто повільно [3].

Важлива роль у пробудженні інтересу до біологічних знань належить новим інформаційним технологіям. Проблеми організації навчання та використання ІКТ у середній школі мають свою специфіку, яку не можна ігнорувати [3]. Один кабінет інформатики у більшості шкіл не дозволяє всім учителям – предметникам у повній мірі використовувати в процесі навчання інформаційно – комунікаційні технології. Звичайно вчителі б бажали обладнання кабінетів сучасними комп'ютерами, DVD, програмами, але надходження на район одного сучасного обладнання для кабінету біології реально не вирішує проблеми оснащення.

На сьогодні вчителі мають усвідомити, що докорінно змінилася ситуація у якій опинилися сучасні випускники, тому має змінитися і мета навчання. Якщо раніше важливим було сформувати в учня певні знання і навички, то зараз, завдяки ІКТ, учень отримує величезний потік інформації поза школою, поза уроком, і вчитель у деякій мірі перестає бути для учнів першоджерелом отримання знань [3]. Він повинен не формувати, а розвивати особистість у процесі свідомої мотивованої, індивідуальної діяльності, зробити навчання не вимушеним і побудувати його так, щоб учень сам захотів отримати знання.

В останні роки додалася відверта мода на нетрадиційність проведення уроків з використанням інноваційних технологій навчання, які не є системними,

а лише показовими і «відкритими». Тому у процесі вивчення шкільного предмета «Біологія» учителю, уроки варто проводити системно, послідовно використовуючи сучасні інноваційні технології, доцільно враховувати вікові особливості учнів, вміти добирати і поєднувати ті методи і форми навчання, що якнайповніше забезпечують розвиток школярів відповідно до їхніх навчальних можливостей [4]. Починаючи з 7 класу варто застосовувати ігрову технологію навчання, яка спрямовує навчальний процес на активізацію та інтенсифікацію пізнавальної діяльності учнів, сприяє засвоєнню біологічних понять та термінів. Звичайно, крім ігрової оптимальною є і технологія формування творчої особистості. Але підбір творчих завдань залежить від розвитку учнів, бо одне й те саме завдання може стимулювати розвиток творчих можливостей однієї дитини й гальмувати іншої. Саме тому доцільно запропонувати учням різноманітні творчі завдання, які вони обирають самостійно. Починаючи з 8 класу впроваджуються технології навчання як дослідження, мета яких – набуття учнями досвіду дослідницької роботи в пізнавальній діяльності, об'єднання розвитку їх інтелектуальних здібностей, дослідницьких умінь і творчого потенціалу. Таким чином, у професійній діяльності вчителя завжди є простір для пошуку та педагогічної творчості, що дозволяє змінити процес навчання на краще.

Надзвичайно важливу роль у методичному забезпеченні викладання біології в школі відіграє підручник. Але чимало вчителів не використовуює підручник при режисурі освітнього процесу, застосовуючи його хіба що як конспект програмних знань. Як окремі розробки занять, так і методичні посібники, як правило, не включають підручники до навчального діалогу на уроках, пропонуючи натомість технології організації міжособистісної взаємодії та опрацювання додаткових джерел інформації. Ігнорування підручника як основи планування структурних елементів навчального процесу наштовхує на думку, що це слабе місце вузівської методики підготовки майбутніх учителів.

Відомо і те, що окремі нові підручники, видані тиражами у сотні тисяч примірників, містять складну наукову мову, десятки неточностей та помилок роблять їх непридатними до використання. На жаль, діти і вчителі змушені працювати з тими підручниками, які приходять уже централізовано і безкоштовно. Тому потрібно надавати право вибору дітям, учителям і батькам таких підручників, які б представляли різні підходи до реалізації біологічної освіти.

Щодо користування електронними підручниками варто зауважити наступне. Не зважаючи на велику пророблену роботу по їх створенню, на сьогоднішній день ними не можна користуватися у всіх школах, оскільки не вистачає ні вчителів, які б володіли навичками користування, ні комп'ютерних класів. Навіть якщо в школі є такі класи, для уроків з використанням електронних засобів навчання, необхідно ділити клас на декілька груп. Для такого поділу на групи поки що не має ніякої правової бази.

Багато дітей, закінчуючи школу, не мають уявлення про характер їх подальшої професійної діяльності. Вони повинні вміти працювати в групі, бути здатними до ризику, мати почуття відповідальності, прагнути до досконалості, бути ініціативними, здатними до саморозвитку, мати здорове почуття суперництва. Мине час і ми отримаємо чудових спеціалістів, які вміють працювати по новому, беручи від минулого найкраще, а не озираючись постійно назад. Тому вирішення в освіті важливих сучасних проблем сьогодні дає простір для розвитку творчого потенціалу особистості дитини в майбутньому.

Література

1. Верзілін М.М., Корсунська В.М., Загальна методика викладання біології. – К.: Рад. шк., 1980. –352 с.
2. Даниленко Л., Паламарчук В. Наукові засади інноваційної освітньої діяльності в Україні./Завуч. – 2005. – № 13. Наша вкладка.

3. Ересько О., Матяш Н. Результати дослідження якості біологічної освіти/ О. Ересько, В. Курсон// Біологія і хімія в школі. – 2006. -№1. с. 8-11.
4. Інформація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи/ Н.В. Вовковінська, Ю.О. Дорошенко, Л.М. Забродська; за ред. В.М. Мадзігона, Ю.О. Дорошенка. – К.: Педагогічна думка, 2003. – 272 с.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ

Жамардій В.О. (м. Полтава, Україна)

Фізична культура і спорт є багатограним суспільним явищем, невід'ємною складовою частиною соціальних і політичних відносин. Проблемаatika і досягнення у галузі фізичної культури і спорту зачіпають життєво важливі сфери діяльності людей, а питання розвитку, так само як можливості і форми матеріалізації фізкультури і спорту в житті досліджуються наукою. Характер фізичної культури визначається її зв'язками з ідеологією, політикою, культурою, мораллю, мистецтвом, освітою і вихованням, а також зв'язками з виробництвом, наукою, технікою. Фізична культура і спорт допомагають збереженню і зміцненню здоров'я, працездатності людей, дають їм можливість підніматися до вершин фізичної, духовної і культурної досконалості. Тим самим вони збагачують творчі здібності, культуру, освіту, виховання, підвищують трудову активність, є істотними чинником формування способу життя кожної людини окремо і всього суспільства в цілому.

Унаслідок глибоких соціально-економічних і політичних змін, фізична культура і спорт перетворилися на глобальний культурно-соціальний феномен. Про масштаби цього розвитку свідчить створення національних і регіональних союзів і об'єднань, міжнародних спортивних федерацій, проведення національних і регіональних міжнародних чемпіонатів, реєстрація рекордів з різних видів спорту і дисциплін, проведення Олімпійських ігор, а також масове поширення фізичної культури і спорту в різних соціальних системах.

Поняття „фізична культура і спорт” означає сукупність суспільних цілей, завдань, форм, заходів, досягнень і чинників, істотних для фізичного вдосконалення людини [3, 85]. Одним з найважливіших напрямів удосконалення системи фізичного виховання студентської молоді є наукове обґрунтування найбільш ефективних методичних підходів в організації навчально-тренувального процесу, а також впровадження новітніх видів спортивної діяльності, що надають виражену розвивальну і оздоровчу дію на організм спортсмена.

М'язова сила є першоосновою фізичного розвитку людини і має важливе значення. Проте, в повсякденному житті, студенти виявляються неспроможними долати труднощі, пов'язані з проявами максимальної силової напруги, оскільки в системі фізичного виховання молоді практично не застосовуються інтенсивні силові вправи, деяким студентам бракує відповідних умінь і навичок. Відомо, що тренування з такою напругою дозволяє максимально мобілізувати здібності нервово-м'язового апарату і їхні вольові якості.

Пауерліфтинг є новою, надзвичайно ефективною формою розвитку силових здібностей молоді. Зростаюча в молодіжному середовищі популярність занять різними видами атлетизму передбачає пошук і вивчення найбільш доступних форм занять з обтяженнями. У зв'язку з цим питання вироблення спеціальних умінь і навичок, раціональної організації тренувальних занять, структури і послідовності збільшення тренувальних навантажень різної інтенсивності на заняттях з пауерліфтингу є актуальними і вимагають проведення наукових досліджень у цьому напрямі.

Методика вироблення спеціальних умінь і навичок студентів вищих навчальних закладів на заняттях з пауерліфтингу займається плануванням, підго-